

Informe sobre delictes contra la llibertat sexual a justícia juvenil entre els anys 2018 i 2022

Ponents: Dr. Xavier Oriol Granado i Dr. Rafael Miranda Ayala

Sessió d'investigació

Barcelona, 30 d'octubre de 2024

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

Metodologia de l'estudi

S'ha utilitzat un **disseny mixt**, amb **una primera part de tipus quantitatiu**, relativa a 1) l'evolució de joves encausats per delictes contra la llibertat sexual (DLCS) (2018 i 2022) i 2) un anàlisi dels casos actius de joves encausats l'any 2022 per DCCL.

- 1) **S'han exclòs els joves absolts, amb expedients anul·lats, els suspesos judicialment o administrativament, els refosos, els acumulats i els substituïts i els no iniciats per impossibilitat.** Al final, dels N=1.071 nois diferents, s'ha treballat amb la mostra de 767 que complien les condicions que acabem d'esmentar (no haver estat absolts, etc.)
- 2) Estudi en profunditat dels **joves atesos l'any 2022** (n=396)

Metodologia de l'estudi

En la segona part de l'estudi s'ha utilitzat una **metodologia de tipus qualitatiu** on, a través de **grups de discussió**, es profunditza en les percepcions dels professionals de Justícia Juvenil (assessorament tècnic, medi obert i centres educatius) en relació a la diagnosi, diferents perfils i intervenció que es realitza amb adolescents que han comès algun tipus de DCLS.

Taula 8. Composició dels diferents GD amb professionals de l'àmbit de justícia juvenil

GD	Professionals
GD1_MO	Professionals de Medi Obert
GD2_A	Professionals d'Assessorament Tècnic de Menors
GD3_CEJJ	Professionals de Centres Educatius de Justícia Juvenil
GD4_JJ	Professionals de Justícia Juvenil (Medi Obert, d'Assessorament Tècnic de Menors i de Centres Educatius de Justícia Juvenil)

Esquema resum dels 3 subestudis

---

1. Evolució 2018-2022 dels delictes contra la llibertat sexual en:

- ✓ programes demanats (N= 2.207)
- ✓ joves atesos (N= 1.071)

(N=767)

Exclosos els expedients:

- Absolts
- Anul·lats
- Suspesos judicialment
- Suspensos administrativament
- Refosos
- Acumulats
- Substituïts
- No iniciats per impossibilitat

2. Estudi en profunditat dels joves atesos l'any 2022 (n=396)

3. Grups de discussió amb professionals de Justícia juvenil

Assessorament (9)

Medi Obert (6)

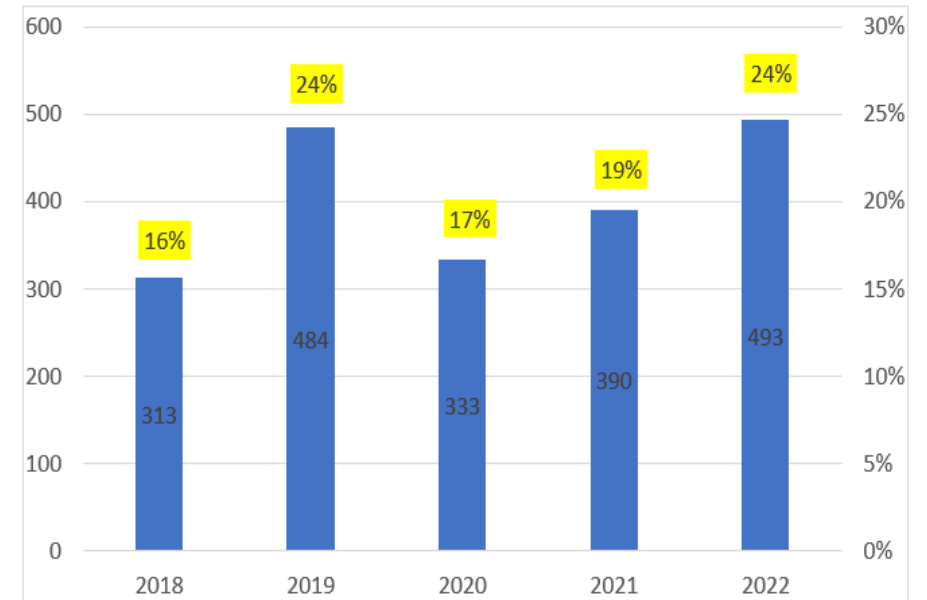
Internament (6)

Mixt (6)

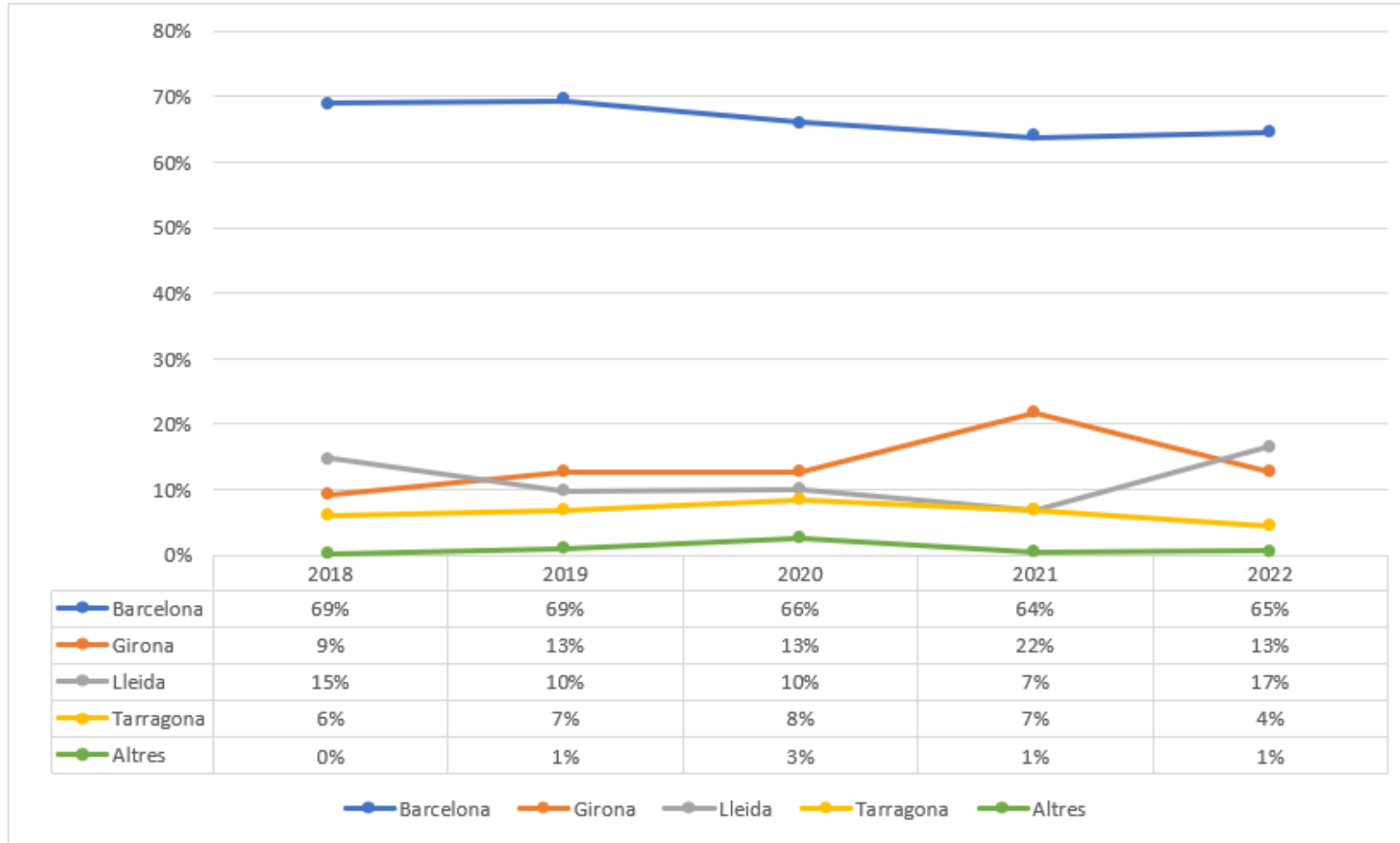
1) L'evolució de joves encausats per delictes contra la llibertat sexual (DLCS) (2018 i 2022)

L'evolució de demandes per delictes contra la llibertat sexual

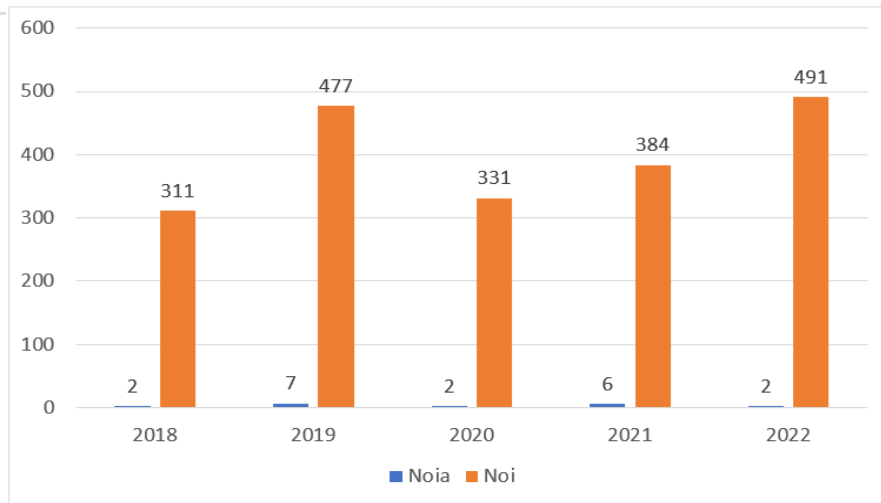
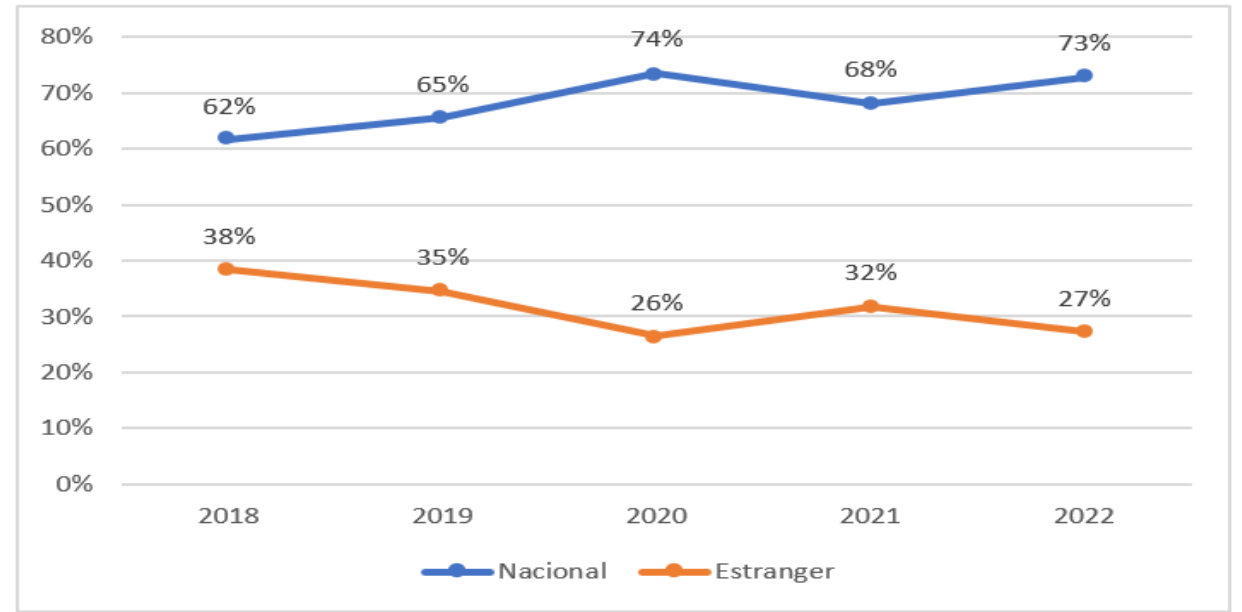
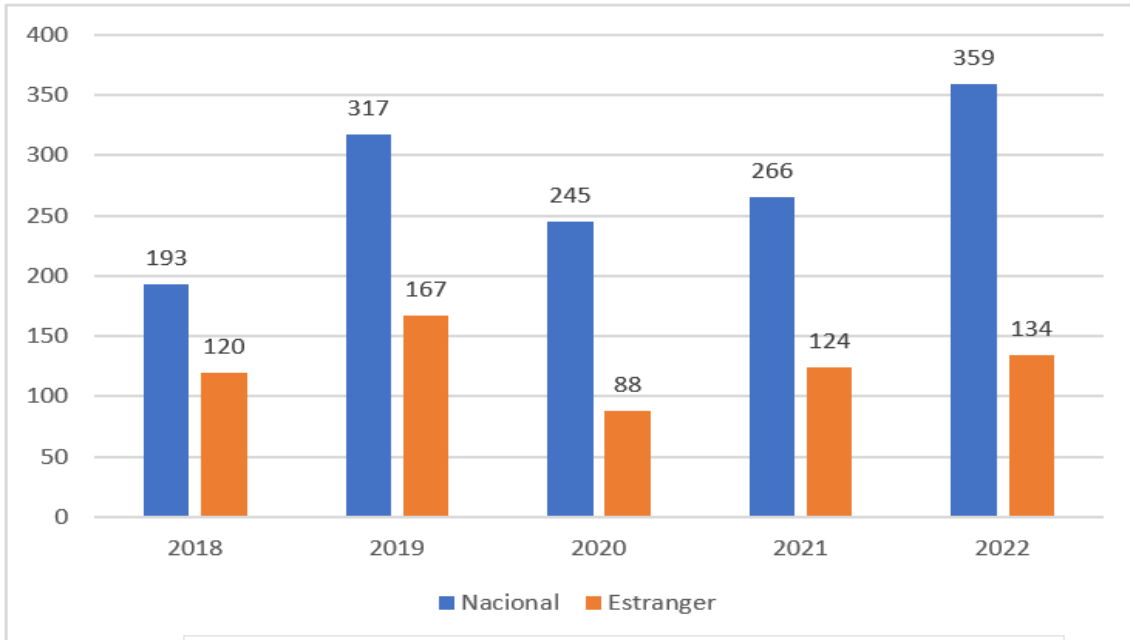
Tipus de delicte	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Total general	313	484	333	390	493	2013
Abusos sexuals	87	156	118	112	158	631
Agressió sexual	131	141	84	109	122	587
Abús o agressió sexual a menor 16 anys	54	117	83	125	168	547
Pornografia infantil	24	31	15	16	22	108
Corrupció de menors	5	8	7	7	1	28
Prod., venda, difusió, possessió, exhib.pornograf.	2	14	4	4	3	27
Exhibicionisme i provocació sexual	7	4	5	5	4	25
Exhibició i provocació sexual menor 16 anys	1	2	5	3	4	15
Violació	2		4	3	1	10
Inducció a la prostitució			3	2	2	7
Agressió sexual de violència de gènere		4	2	1		7
Contra la llibertat sexual				1	4	5
Actes sexuals c.majors de 16 menors 18 anys		3	1			4
Utilització menors o incapaços per pornografia					4	4
Assetjament sexual internet i altres menor 16 anys		1	1	1		3
Abusos sexuals de violència de gènere		2				2
Assetjament sexual		1	1	1		2

L'evolució de demandes per territori de residència dels joves

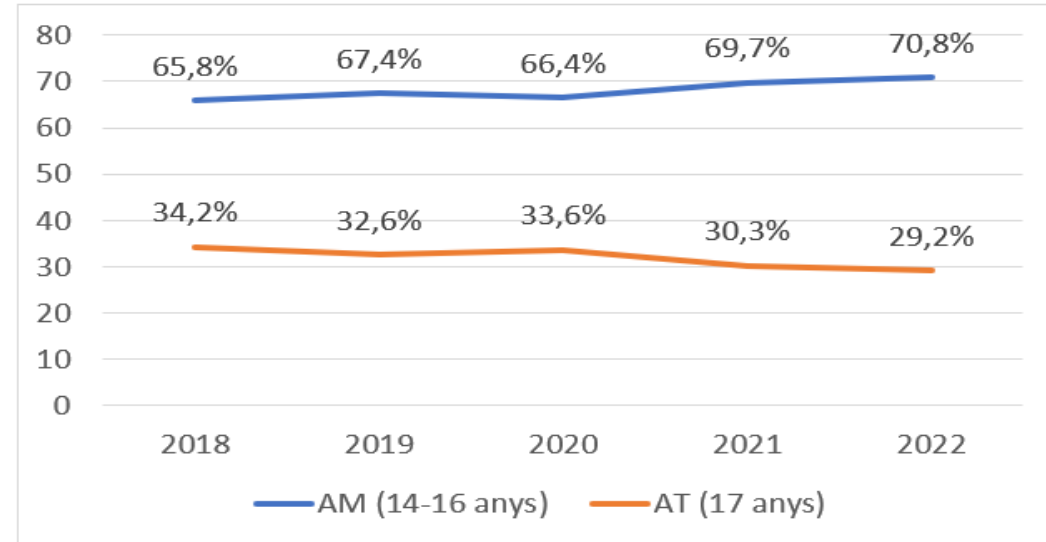
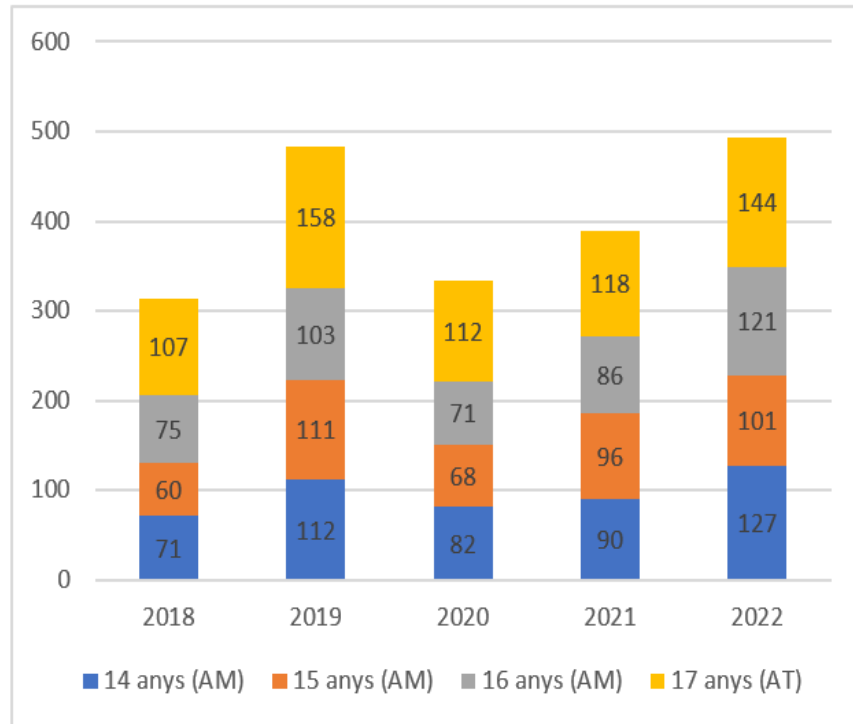

Per nacionalitat (nacional/estranger) / Per sexe dels joves per any

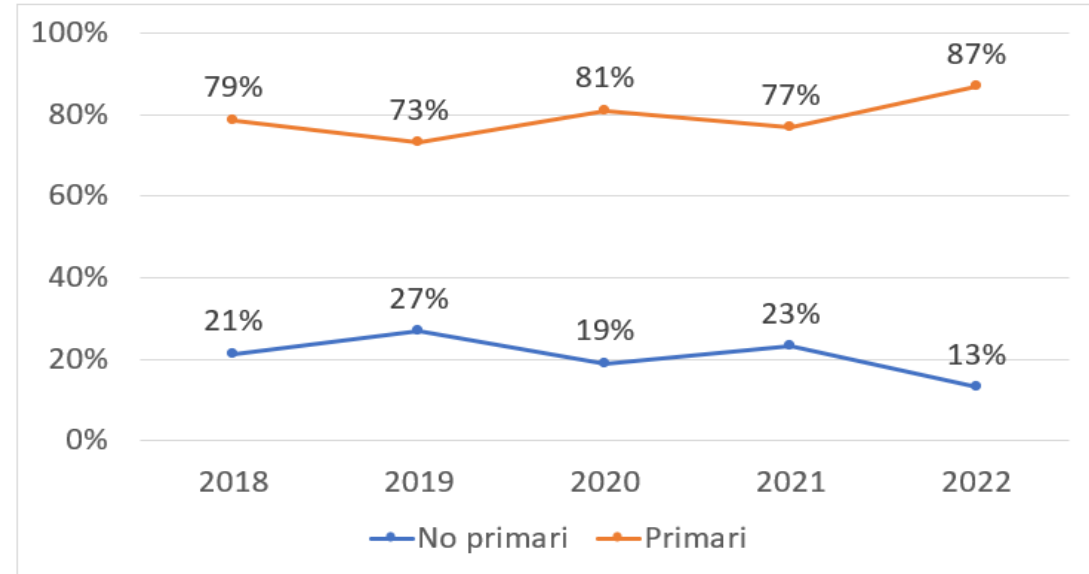
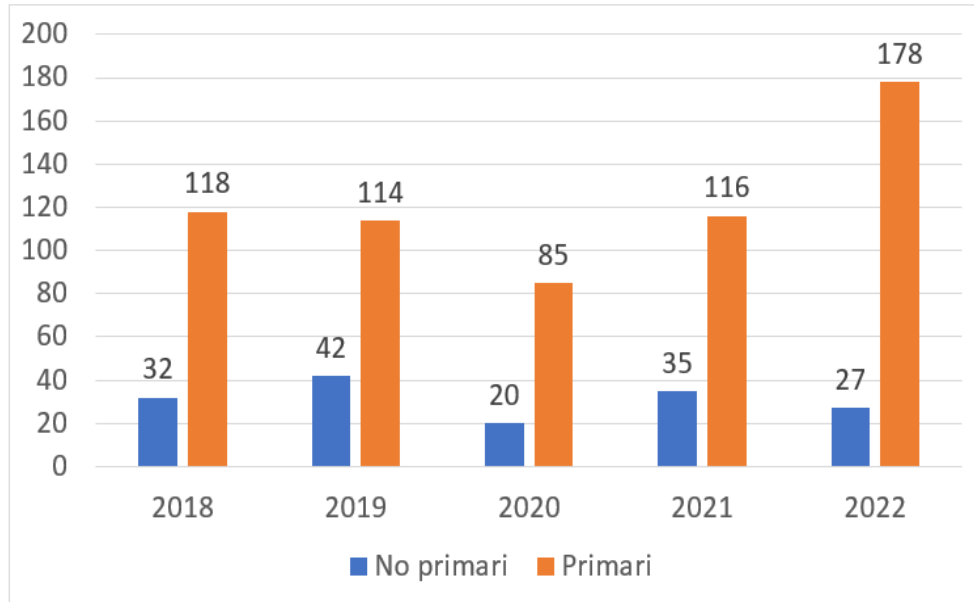

Per edat en el moment dels fets

S'observa un **increment considerable** dels joves de l'edat en el moment dels fets en **joves de 14 anys**.

Percentatge tenint en compte si el delicte es primari o no primari

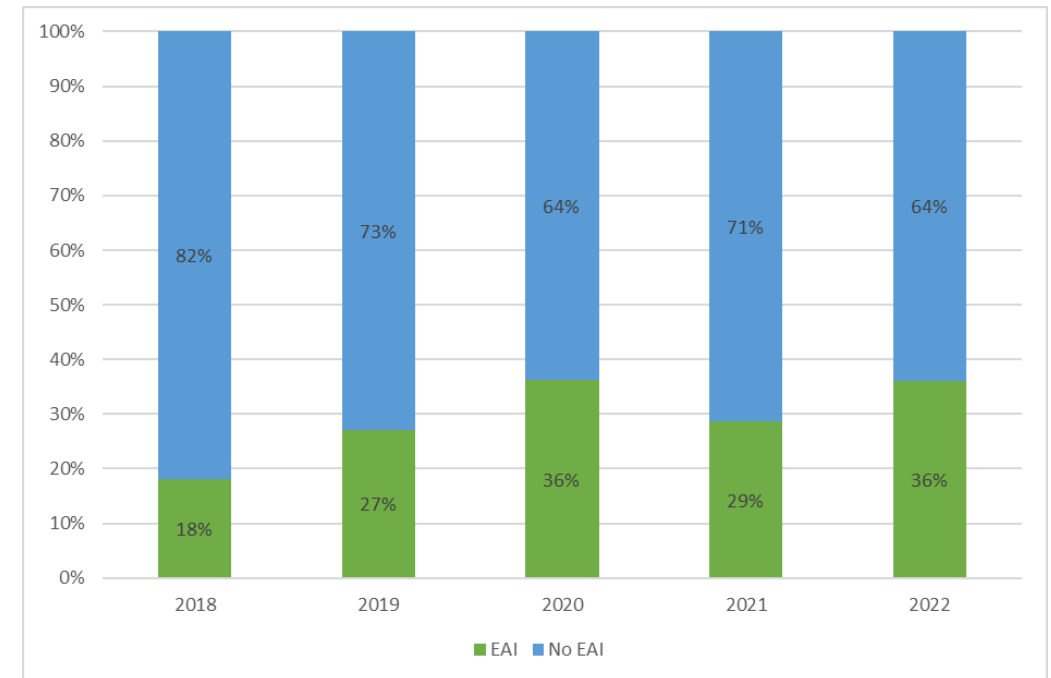

S'observa un **increment considerable** de DCLS primaris

Actualment, **gairebé 9 de cada 10** no tenien cap programa previ a justícia juvenil

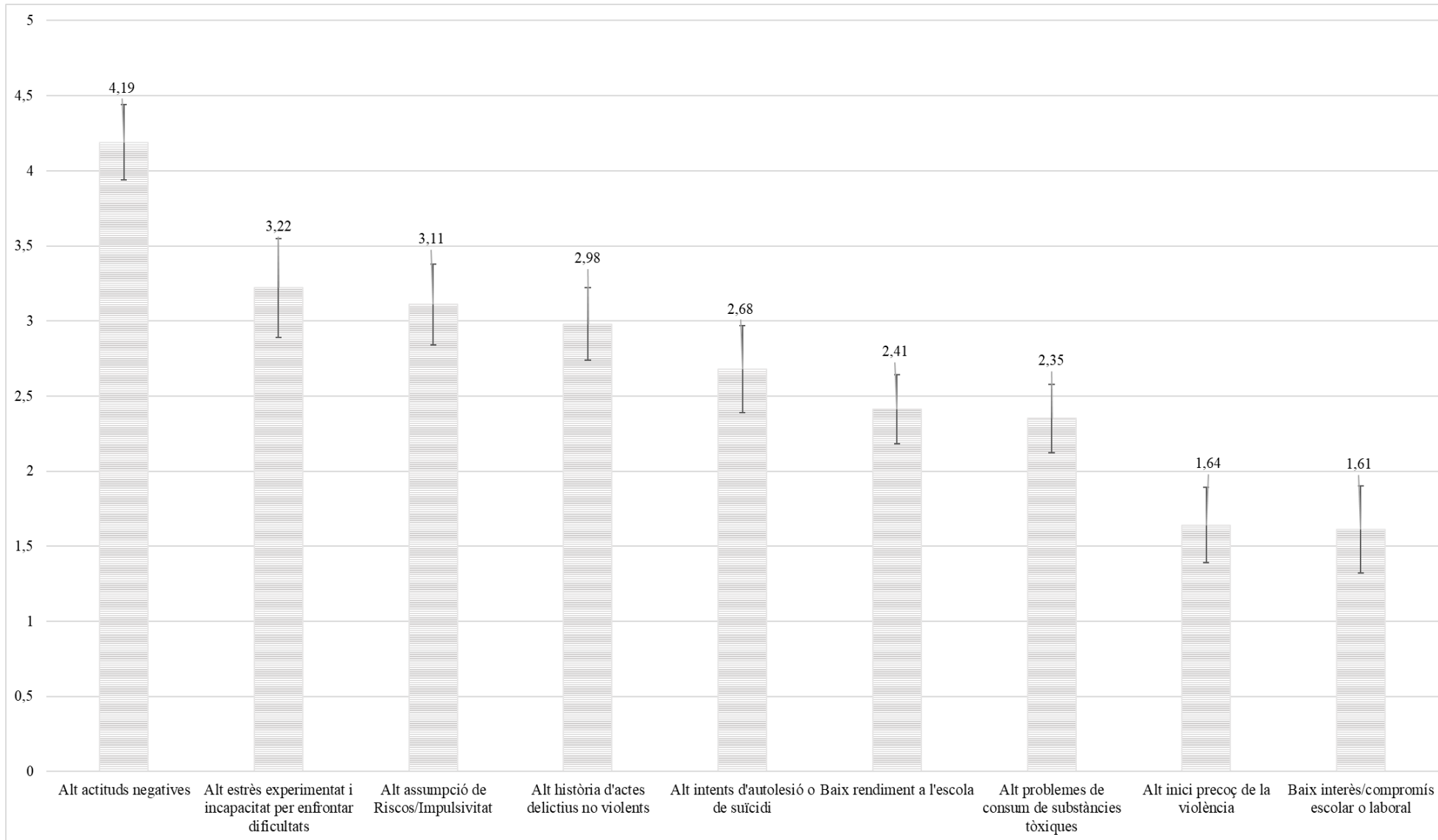
Dades diferenciant joves que presenten EIA envers joves que no presenten EIA

- ✓ En els joves amb EIA, puntuen més alt en altres factors de risc del SAVRY
  - ✓ Actitud familiar davant el delicte justificant el comportament del fill
  - ✓ Locus de control extern (atribueix la responsabilitat a factors externs, no es culpa seva)
  - ✓ Baix rendiment a l'escola
  - ✓ Major entorn marginal
  - ✓ Major presència de pares/cuidadors amb antecedents delictius
  - ✓ Major incapacitat d'afrontar dificultats o assumir l'estrès
  - ✓ Major presència de delictes anteriors no violents
  - ✓ Major presència d'intents d'autolesió o suïcidi anteriors
  - ✓ Inici precoç de la violència
  - ✓ Escassa habilitat dels pares per educar
  - ✓ Actituds negatives
  - ✓ Consum de tòxics
  - ✓ Assumpció de riscos /Impulsivitat
  - ✓ Baix nivell d'empatia i remordiment

Per incloure'ls en aquest grup es va establir com a criteri de inclusió **haver puntuat alt almenys en un dels següents ítems del factor històric del SAVRY**: 1. Exposició de la violència a la llar 2. Història de maltractament infantil 3. Separació primerenca dels pares o cuidadors.

Dades diferenciant joves que presenten EIA envers joves que no presenten EIA

Els adolescents que han viscut EIA tenen 3,11 vegades més probabilitat d'exhibir alts nivells d'assumpció de riscos/impulsivitat ($p < 0,001$).

Mostren també 4,19 vegades més probabilitat de tenir actituds negatives a comparació amb els que no han experimentat EIA ($p < 0,001$).

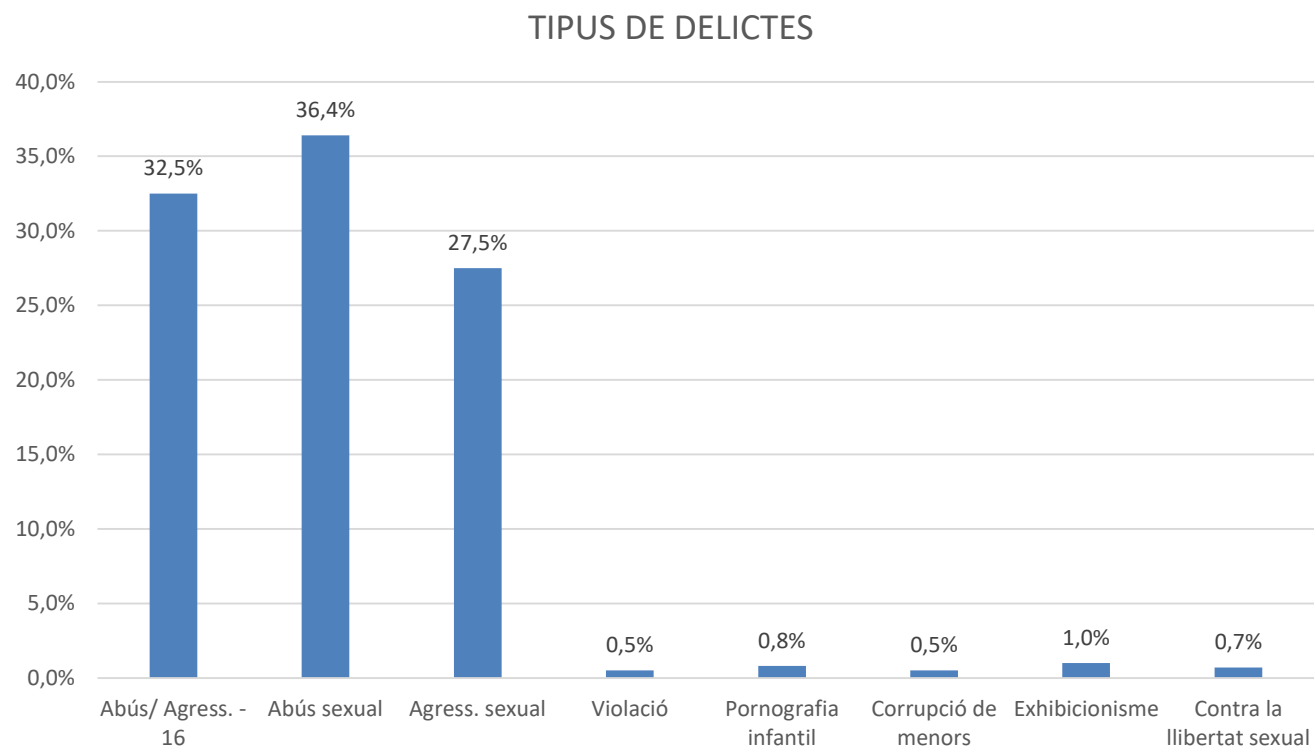
Dades diferenciant joves que presenten EIA envers joves que no presenten EIA

- ✓ En els joves amb EIA, puntuen més alt en altres factors de risc del SAVRY
  - ✓ Actitud familiar davant el delicte justificant el comportament del fill
  - ✓ Locus de control extern (atribueix la responsabilitat a factors externs, no es culpa seva)
  - ✓ Baix rendiment a l'escola
  - ✓ Major entorn marginal
  - ✓ Major presència de pares/cuidadors amb antecedents delictius
  - ✓ Major incapacitat d'afrontar dificultats o assumir l'estrès
  - ✓ Major presència de delictes anteriors no violents
  - ✓ Major presència d'intents d'autolesió o suïcidi anteriors
  - ✓ Inici precoç de la violència
  - ✓ Escassa habilitat dels pares per educar
  - ✓ Actituds negatives
  - ✓ Consum de tòxics
  - ✓ Assumpció de riscos /Impulsivitat
  - ✓ Baix nivell d'empatia i remordiment

2) Anàlisi dels casos actius de joves encausats l'any 2022 per DCLS

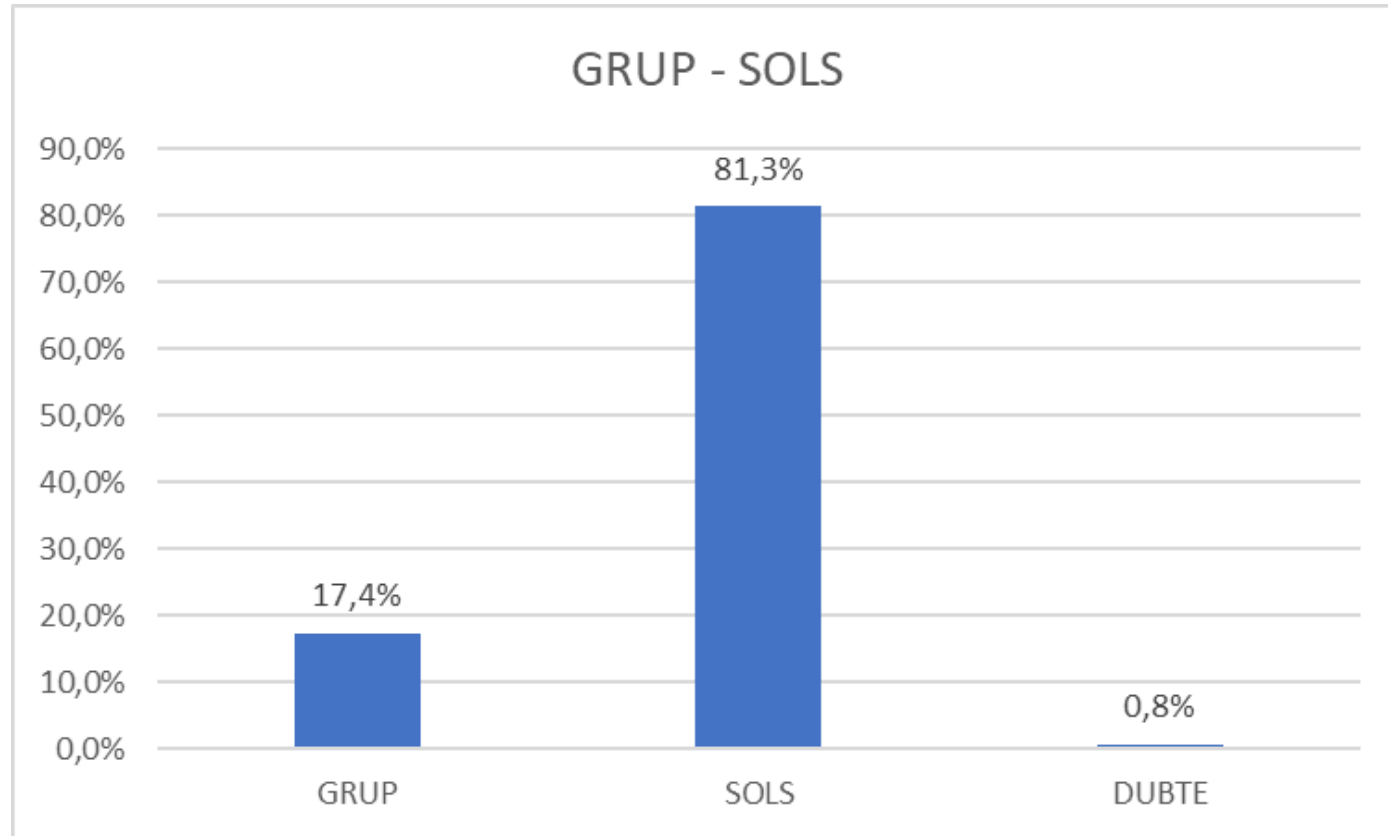
Tipus de DCLS dels joves

La majoria dels delictes es divideixen en 3 grans grups; *Abús sexual (36,4%)*, *Agressió/Abús sexual a menor de 16 anys (32,5%)* i *Agressió sexual (27,5%)*. La resta sumen un 3,5% residual.

Circumstància dels fets

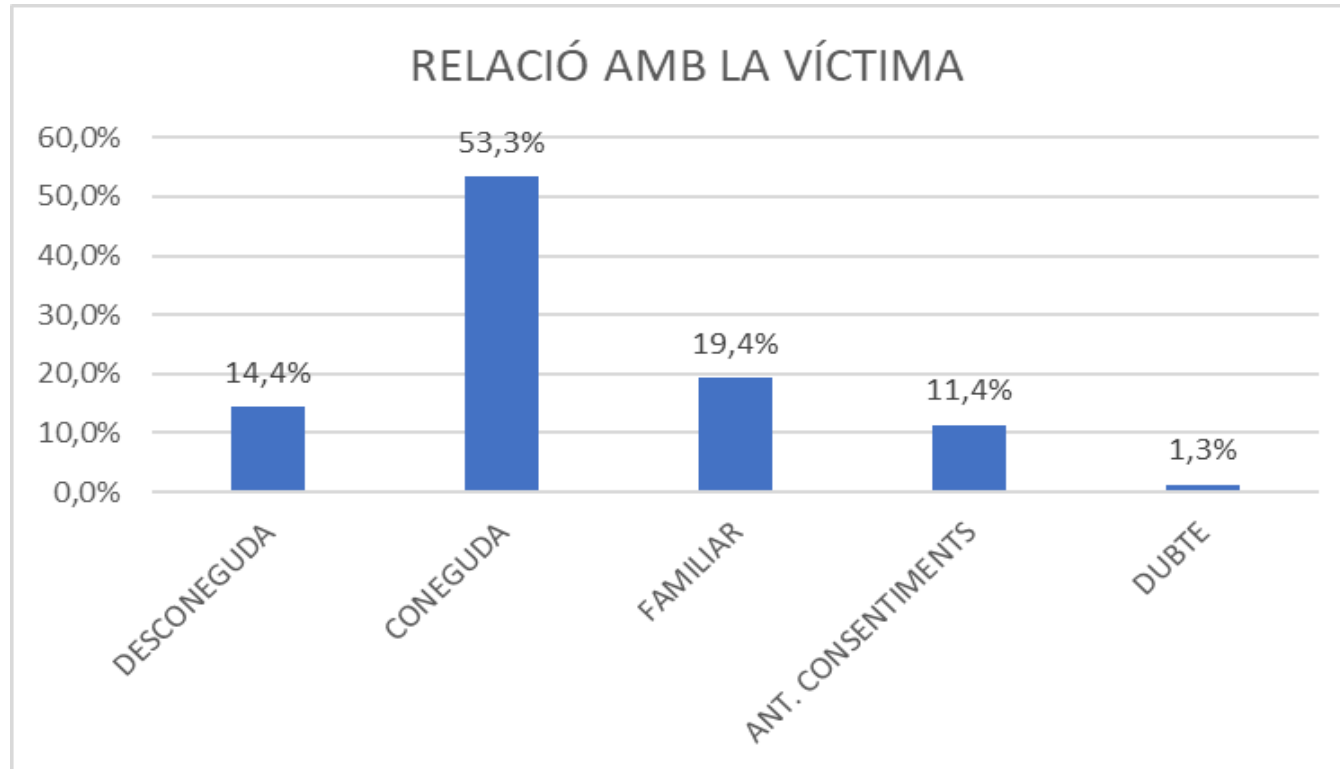

Gairebé un de cada 5
DCLS es produeix en
grup

Relació amb la víctima

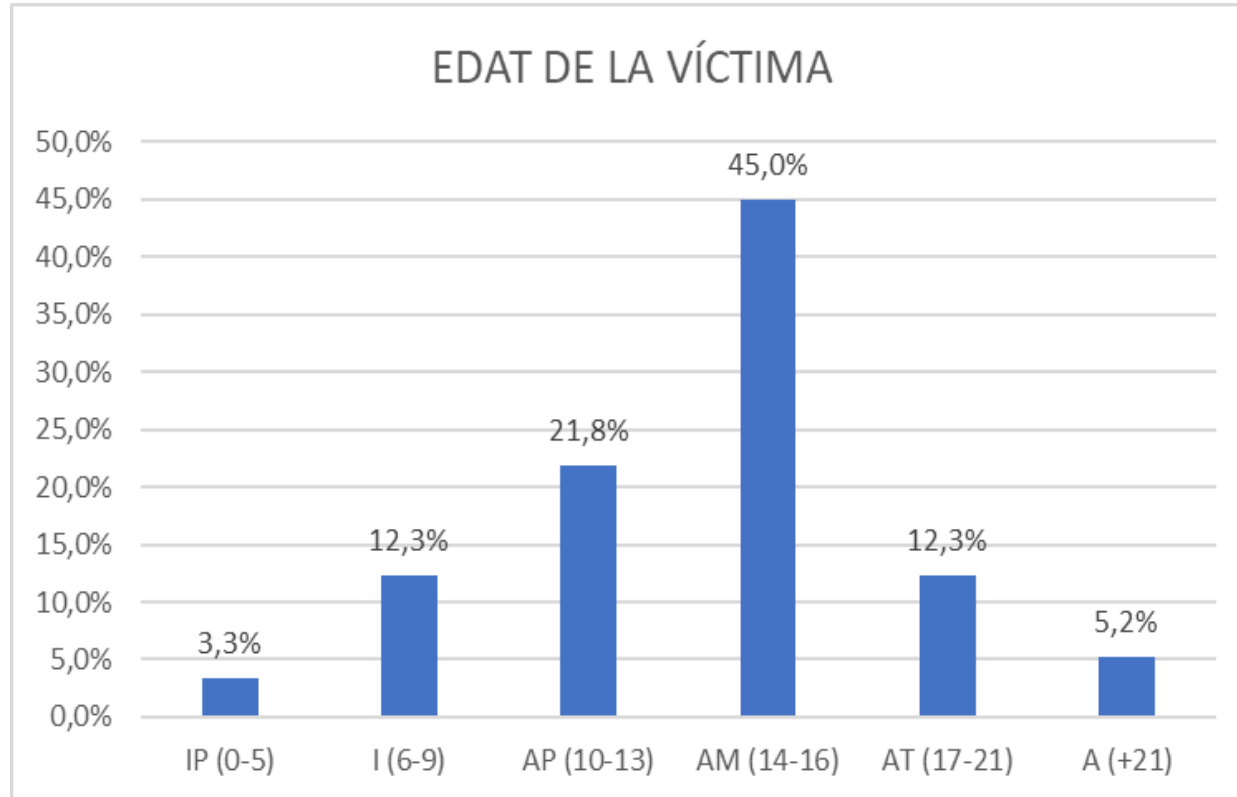

En el 84% dels casos hi havia algun tipus de vincle amb la víctima i la majoria d'aquests casos no eren per raó *familiar* ni *sexual*.

Només en l'11,4% dels casos hi havia hagut algun *contacte sexual previ* (és la categoria amb menys representació).

Relació amb la víctima

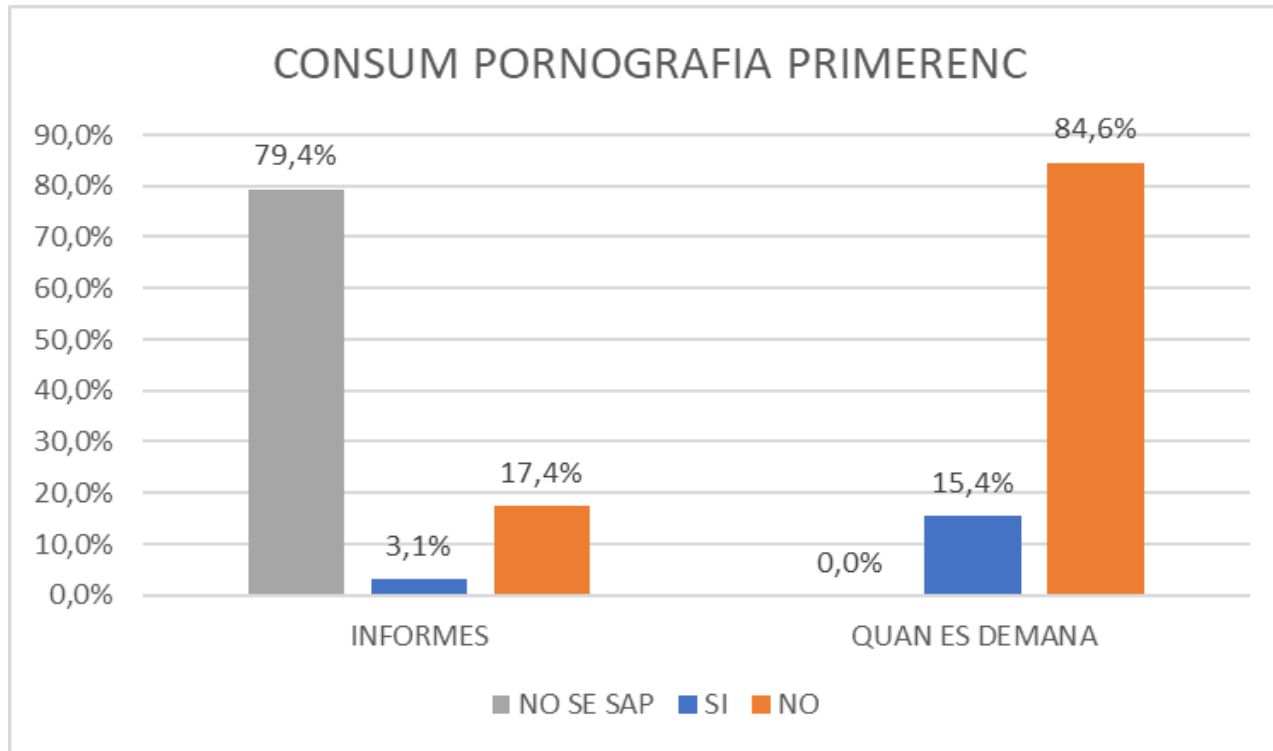

La majoria de casos es concentren en víctimes en *adolescència mitjana 14-16 anys (45%)* i redueixen els casos com més s'allunyen d'aquesta etapa.

Tret d'aquesta franja, hi ha molts més casos de víctimes *menors de 13 anys (37,4%)* que no pas *majors de 17 (17,5%)*.

Altres informacions extretes dels informes de ATM

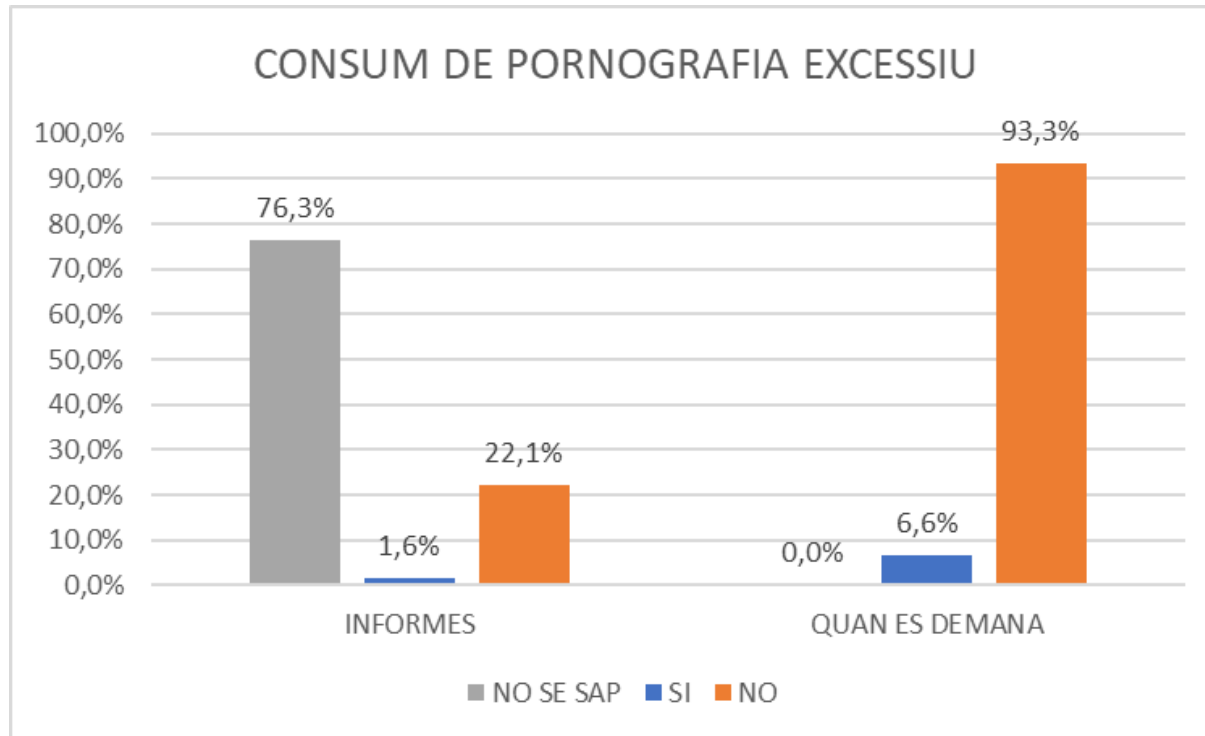

Al 79,4% dels agressors *no se'ls pregunta* pel moment *d'inici al consum de pornografia*.

Segons els informes, un 3,1% seria *primerenc*. **Aquesta xifra podria ser molt major realment**, ja que al 15,4% dels que efectivament se'ls hi demana, ho era.

Altres informacions extretes dels informes de ATM

Al 76,3% dels agressors *no se'ls pregunta* per la *freqüència de consum de pornografia*.

Segons els informes, un 1,6% seria *excessiu*. Altra vegada, si tenim en compte als que sí se'ls demana, podria ascendir, com a mínim, a 6,6%.

3) Percepcions dels professionals de Justícia Juvenil (assessorament tècnic, medi obert i centres educatius) en relació a la diagnosi, diferents perfils i intervenció que es realitza amb adolescents que han comès algun tipus de DCLS.

Anàlisi extret dels grups de discussió. Procés de categorització inductiva

TEMA	Categories/subcategories
Eines d'exploració	L'entrevista EI SAVRY Altres instruments d'avaluació
Tipus de perfil	Producte del cicle de la violència i/o situacions de negligència familiar Perfil associat al consum de substàncies i/o a la comissió d'altres tipus d'agressions Comportament masclistes Trets de personalitat disfuncional i/o psicopàtics Autoestima baixa Conducta normalitzada Experimentadors "ingenus"
Factors de risc	Manca d'educació sexual i afectiva Existència d'altres tipus de violència Victimització prèvia Ús excessiu de les xarxes socials i consum de pornografia Pertinença a determinades cultures Consentiment difús Consum de substàncies Existència de relacions "tòxiques"
Intervenció	Com i en quin moment es realitza la intervenció Continguts de la intervenció Derivacions a d'altres professionals i programes externs Intervenció específica en el reconeixement del fet delictiu Necessitat de treball en equip i de forma interdisciplinària Rellevància de la prevenció

En relació al tipus de perfil

Instruments	Principals conclusions extretes
Entrevista	L'entrevista és l'eina principal d'exploració per a la majoria dels equip de professionals. Es una entrevista inicial en la que es pregunta sobre els fets denunciats. Aquesta primera entrevista es bastant oberta. Els equips de medi obert realitzen l'entrevista en conjunt amb la família.
SAVRY	Es percep el SAVRY com a eina útil per avaluar l' experiència de victimització tot i que no ajuda a predir el risc relacionat amb la violència sexual.
Altres instruments d'avaluació	En relació amb altres instruments d'avaluació tots els grups de professionals destaquen que voldrien tenir unes directrius o recomanacions per poder fer aquest primer contacte i poder intervenir atès que sovint senten que moltes coses se'ls escapen.

En relació al tipus de perfil

Perfils i factors associats	Característiques dels perfils
Producte del cicle de violència (Entorn violent)	Joves que cometen abús sexual al carrer. Hi sol haver antecedents familiars i d'agressions als propis nois. Consideració de la dona com un objecte sexual. Casos d'abús sexual intrafamiliar (cultura llatinoamericana).
Consum de substàncies	Consideren que aquesta és la causa de moltes ag. Sexuals.
Comportaments masclistes	Tant en relacions de parelles prèvies com amb desconegudes. Visió de la noia com a objecte que satisfà desitjos sexuals. Condicionats pels valors culturals hegemònics
Personalitat disfuncional	Casos de narcisisme potenciat per les xarxes. Impulsivitat lligada a tota mena d'actes violents. Perfils psicopàtics lligats a diversos factors.
Conducta normalitzada	Joves sense cap indicatiu previ de violència. Aparent normalitat en les relacions socials. Episodis violents esporàdics que trenquen patrons de conducta.
Experimentats "ingenus"	Utilitzen les xarxes per intercanviar fotografies i informació sexual.
Discapacitats	Professionals de centres educatius ho esmenten, sense identificar freqüència ni tipologia.

En relació als factors de risc

Factors de risc

Falta d'educació socioafectiva. Gran quantitat d'informació a què s'exposen per xarxes. Hi ha una manca d'acompanyament educatiu familiar.

Victimització prèvia. Existència d'Experiències infantils adverses.

Sobreposició d'aquest tipus de violència amb altres com violència de gènere i violència familiar.

Ús excessiu de les xarxes socials. Excés d'informació de temàtica sexual a edats primerenques.

Consentiment difús. Els joves no saben identificar ni manifestar consentiment. No interpreten que hagi existit cap agressió.

Relacions tòxiques. Molts joves identifiquen relacions com a esporàdiques i inestables. Relacions conflictives, amb gelosia i poc segures.

Consum de substàncies tòxiques.

En relació a la intervenció

Principals aspectes recollits pels professionals en relació a la intervenció

Intervenció específica al reconeixement del fet delictiu. Sovint l'agressor no assumeix cap responsabilitat del fet delictiu. Un cop reconeguda, intervenció cognitiva, conductual i emocional.

Derivacions a professionals i programes externs. Programes formatius en matèria de prevenció. Recurs a materials publicats per altres administracions. Programa Atura't amb psicòlegs externs.

Diferent contingut segons el moment processal de l'agressor. En cas de mesura cautelar, cal evitar parlar de «delicte». Estratègies a nivells cognitiu, emocional i conductual, no només enfocades a treballar temes dels delictes comesos. Intervencions en emocions, capacitat empàtica i valors. Programes intensius de 14 sessions als centres educatius.

Emfatitzen la rellevància de la prevenció en aquests casos. Consideren necessari el treball preventiu a l'escola en casos no considerats de risc. Sensibilitzar els nois en la importància del consentiment. Sensibilitzar les noies contra els seus rols en un món patriarcal.

Principals recomanacions i propostes

RECOMANACIONS I PROPOSTES

Identificació d'elements en el moment de l'exploració

Identificar de forma adequada l'existència d'EIA a través d' un bon ús del SAVRY.

Factors de risc en l'àrea de la sexualitat. Incorporar de forma sistemàtica determinats indicadors en els casos de menors acusats de conductes sexuals abusives. Molt important el consum de pornografia primerenc, abusos sexuals previs, inici activitat sexual, etc.

Context cultural masclista. Tenir en compte els valors familiars i culturals als DCLS. Entendre la construcció de creences masclistes, les creences en relació a les relacions sexuals i afectives, i les diferències culturals existents en relació a aquestes temàtiques.

RECOMANACIONS I PROPOSTES

Formació dels professionals

Sobre l'ús d'**eines especialitzades**. Formacions per comprendre **les conseqüències del trauma**. Aprendre a abordar les EIA des de la intervenció psicosocial.

Aprofundir en l'ús del **SAVRY** i l'**entrevista d'exploració**.

RECOMANACIONS I PROPOSTES

Intervenció específica en casos amb EIA	Altres intervencions necessàries amb joves que han comès DCLS
Teràpia EMDR	Ús responsable de Tecnologies de la relació, la informació i la comunicació
Teràpia cognitiva-conductual centrada en trauma	Relacions saludables
Inclusió d'elements als projectes educatius individuals (PEI) <ul style="list-style-type: none"> • Seguretat i estabilització • Relacions de suport • Autocura i desenvolupament de la resiliència • Consciència plena i enfocaments centrats en el cos	Treballar els efectes de la pressió grupal
	Treballar els processos de mentalització. Per exemple: Presa de perspectiva, escolta activa, consciència de relacions asimètriques etc.
	Intervenció amb famílies. Involucrar les famílies en les intervencions. Especial èmfasi en la formació i intervenció familiar <ul style="list-style-type: none"> • Normalització de la violència sexual • Estils educatius dins del nucli familiar • Processos de mentalització (empatia) • Desconnexió moral durant l'adolescència • Ús responsable de les TRIC • Consum de drogues

Moltes gràcies!

Avís legal

Reconeixement CC BY

Aquesta obra està subjecte a la llicència de Reconeixement 4.0 Internacional de Creative Commons.

Si voleu veure una còpia d'aquesta llicència accediu a <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Així, doncs, sou lliure de compartir (copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format) i adaptar (remesclar, transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat, fins i tot comercial) sempre que se citi l'autor del text i la font (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada). <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>